

4-5

VALET

I SEPTEMBER

Så svarar partierna
på branschens
hetaste frågor.

11

HAN SKA LEDA
LIVSMEDELS-
HANDLARNÄ

Leif

Möt nya ordföranden
som går in med
full kraft.

12-14

TEMA: AVFALL

- Sänk kostnaderna
- Följ sopornas väg
- Ny lag på gång

HEMKÖP KISA

Så blev butiken störst på orten och bäst i kedjan

LÄS MER PÅ SIDORNA 8-9

Val utan valrörelse

När jag skriver detta är det bara några månader kvar till valet. Någon valrörelse att tala om finns inte, då kriget i Ukraina och den efterföljande Nato-debatten och därefter ansökningsprocessen har tagit upp det utrymme som finns för politisk diskussion. Det som är kvar dominerar mest av hedersmord och skjutningar. Men under ytan händer det saker.

Livsmedelshandlarna har fortsatt arbetet med sina två projekt inom brottsområdet under våren. Den nordiska studien vi gör är klar nu till midsommar och vi kommer att återkomma till vad vi funnit i vår jämförelse med våra nordiska grannar. Även Projekt överklaga går framåt, om än långsammare än vad vi räknat med. Mycket beroende på att polisen är väldigt långsamma i sin hantering, och att den går än långsammare när butikerna anmäler med hög juridisk kvalitet. Men vi kommer framåt och kommer att ha ett bra underlag klart till sommaren som vi kan använda i Almedalen, samt i de fortsatta diskussioner som vi kommer att ha med samtliga partiers representanter i justitieutskottet. Glädjande är att på sistone har allt fler debattörer, inklusive erfarna poliser, lyft fram att det

viktiga nu är att få polisen att jobba effektivt med god kvalitet och att först därefter är det läge att se till att de blir fler. Fler poliser som jobbar på fel sätt leder tyvärr inte framåt.

I mitten av maj hade Livsmedelshandlarna årsmöte och mer om detta kan du läsa i detta nummer där vi intervjuar både vår nye ordförande Mårten Tenne samt Magnus Körle som blev invald i styrelsen. Det ska bli roligt och intressant att fortsätta arbetet med den nya styrelsen. Årsmötet gav även ansvarsfrihet åt styrelse och vd, det är alltid skönt att lägga ett år bakom sig och till hundra procent fokusera framåt. Föreningens ekonomi är stabil och de placeringar som Livsmedelshandlarna har gjort i olika aktier och fonder har vuxit stabilt men har även klarat detta års turbulens på ett bra sätt. Bäst i år har den portfölj gått som investerar i dagligvaruaktier. I den portföljen är det i sin tur leverantörsbolagen som är de mest framgångsrika.

I den debatt vi ofta ser i Sverige handlar det mycket om hur mycket handeln tjänar och hur lite leverantörerna tjänar. Och att handeln inte är goda samhällsmedborgare som tar emot alla prishöjningar med öppna armar. Sant är att många lantbrukare har det tufft, särskilt i år, men de stora leverantörsbolagen som står för merparten av den mat som butikerna i Sverige säljer till konsumenterna har en god lönsamhet som är högre än de flesta handelsbolagens. Det är inte ovanligt med en vinstmarginal mellan 10 och 25 procent. Vilket sätter den svenska överimplementeringen av UTP i en annan dager, om vem som behöver skydd mot vem. Se gärna den Pär's Minut som ligger som en QR-kod här bredvid.

Med tillönskan om en bra försäljningssommar och ledighet.

*Pär Bygdeson, vd och vaktmästare
Livsmedelshandlarna*

PÄR'S MINUT

Varje fredag,
kl. 15.00!

I DETTA NUMMER:

4-6

VALENKÄT

Partierna svarar på branschens hetaste frågor.

7

I STARTGROPARNA
Ica Kvantum i Färjestaden laddar för en het sommar.

8-9

ÅRETS HEMKÖP
Östgötska butiken är bäst i kedjan.

10

KRIMINELL VERKSAMHET
Stoppa illegal handel med lastbärare.

12-14

TEMA: AVFALL
Så sänker du dina sopkostnader.

Tidningen Livsviktigt ges ut av:

livsmedels
HANDLARNAS

som är en oberoende branschorganisation för handlarare inom dagligvaruhandeln. Livsviktigt kostar 800 kronor per år och ingår i serviceavgiften.

Ansvarig utgivare och vd: Pär Bygdeson

Redaktör: Martin Rosengren
martin@martinrosengren.se

Reporter/stf redaktör: Susan Berzelius

Produktion: Ellens Grafisk form & Produktion

Annonsering: info@ellens.se

Tryck: Graf&Bild Svanenmärkt 3041 0974

Adress: Regeringsgatan 60, 103 29 Stockholm

Telefon: 08-20 24 50

E-post: info@livsmedelshandlarna.se

Twitter: @handlare
livsmedelshandlarna.se

Fokus på Almedalen

Livsmedelshandlarna har organiserat styrelsens arbete i en rad olika utskottsgrupper för olika sakfrågor. Här följer en kort lägesrapport från Påverkansgruppen genom Monica Bloom, Ica Supermarket Södra Station i Stockholm.

Kokar ned rapport

Just nu pågår det intensiva arbetet med att koka ned den 100-sidiga nordiska jämförelsen av hanteringen av ringa stöld till en läsbar sammanfattning som ska vara klar till Livsmedelshandlarnas presentation och seminarium tillsammans med Tryggare Sverige under Almedalsveckan.

– Det blir läsvärt och spännande. Tyvärr har det visat sig att vi är ungefär lika dåliga på att hantera problemet, men varje land har något som är bra också och som är värt att ta till sig.

Monica Bloom ser även fram emot seminariet som Livsmedelshandlarna organiserar i egen regi, om Projekt överklaga.

Gästerna "smartast i klubben"

Livsmedelshandlarna har varit aktiva med att informera partierna om projektet och vid seminariet medverkar de rättspolitiska talespersonerna Martin Marmgren, MP, och Katja Nyberg, SD.

– De här personerna är "smartast i klubben" på sätt och vis, i och med att de är före detta poliser båda två vilket ger en bättre förståelse för våra frågor. Det är kul att de har tackat ja trots att de står så långt ifrån varandra politiskt.

– Det blir jättekul och spännande i Almedalen, alla som inte kan följa oss på plats kommer att kunna följa oss via länk, avslutar Monica Bloom.

Årets Almedalsvecka (kortad till fem dagar) genomförs 3–7 juli. ■

NY MEDLEM:

Driver rätt branschfrågor

TEXT: SUSAN BERZELIUS

Efter två år med minskad omsättning har Ica Supermarket Kringlan i centrala Södertälje fått tillbaka såväl kunder som försäljning. Mikael Karlström heter handlaren som är ny medlem i Livsmedelshandlarna.

För fem år sedan tog Mikael Karlström över Ica-butiken på gågatan i Södertälje. Han kom då från Ica Supermarket i Stockholmsstadsdelen Bredäng.

– Som för så många andra hamnade jag i branschen av en slump men jag trivdes med jobbet, Ica-organisationen, de många interna utbildningarna och jag fick snabbt ta mycket eget ansvar vilket var kul, säger Mikael Karlström.

Butiken i centrala Södertälje har två tuffa pandemi-år bakom sig men är nu på banan igen.

– Kunderna har återvänt vilket är härligt. Det är låga snittköp, nästan ingen kommer med bil, men de är desto fler.

Butiken, som säljer mycket luncher, drickor och mackor till alla

som jobbar i centrum, är relativt nyligen uppdaterad med bland annat nya kylar och frysar och ny kassalinje.

Mikael Karlström är sedan tidigare engagerad i Stockholms livsmedelshandlareförening och det var naturligt för honom att även gå med i Livsmedelshandlarna.

– Organisationen driver helt rätt frågor för oss i branschen och jag tycker det är särskilt bra att "brott i butik" står i centrum för engagemanget, säger han.

Mikael Karlström ser också fram emot att ta del av utbildningar och studieresor inom ramen för organisationen. ■

Ica Supermarket Kringlan, Södertälje

Handlare: Mikael Karlström.

Omsättning: 65 miljoner kronor.

Totalyta: 1 000 kvadratmeter varav 800 kvadratmeter säljyta.

Antal medarbetare: 31.

Öppettider: 8–21 mån-fre, 8–19 lör-sön.

Så svarar partierna på handelns frågor

SAMMANSTÄLLNING OCH REDIGERING: SUSAN BERZELIUS

Vilket parti vill ta bort plastpåseskatten? Vill något av de åtta riksdagspartierna effektivisera tobakstillstånden och vilka förslag har egentligen partierna för att stävja brott mot butiker? Livsviktigt har tagit tempen på partierna inför valet den 11 september.

Frågorna (fortsättning på sidan 6)

1. Det finns stora variationer rörande kvalitet och likvärdigheter när det gäller livsmedelstillsynen i landet.
Är partiet berett att förändra det kommunala självstyret för att skapa en enhetligare tillsyn?
2. En rapport från Ikem visar att plastpåseskatten är kontraproduktiv när det gäller både skatteintäkter och miljönytta.
Har partiet förslag om att omarbeta eller ta bort skatten för att gynna en mer hållbar utveckling?
3. Tobakstillstånd är en dyrbar och komplicerad procedur för butikerna samtidigt som risken för upptäckt och straff är låg för den som säljer illegal tobak. Har partiet förslag på hur hanteringen kan effektiviseras och på åtgärder för att stoppa den illegala försäljningen?

Vänsterpartiet

1. Vi har inte några sådana förslag.
2. Vi har i nuläget inga förslag på förändringar av plastpåseskatten.
3. Vi instämmer om behovet men har i nuläget inga konkreta förslag på ändringar.

3. Vi har på flera sätt stärkt Tullverket, inte minst genom ökade ekonomiska anslag så att de kan anställa mer personal. Tullverkets kontrollverksamhet som prioriterar vapen och narkotika, men är riktad mot all illegal införsel, är viktigt för att komma åt den grova organiserade brottslighetens finansieringskällor där tobak är en.

Miljöpartiet har lagt ett förslag till en ny lag om tobak och liknande produkter, som bland annat innehåller regler om spårbarhet och märkning. Riksdagen antog lagen 2018. Miljöpartiet vill dessutom satsa mer på tullens, polisens och Ekobrottsmyndighetens arbete, öka det internationella samarbetet och se till att fler handlare får återbetala utebliven skatt.

Socialdemokraterna

1. En likvärdig kontroll i hela landet är viktig. Livsmedelsverket har genomfört en rad åtgärder i syfte att höja kompetensen i livsmedelskontrollen samt främja ett enhetligt arbetssätt och skapa förutsättningar för likvärdig kontroll. Vi har i nuläget inga förslag på att ändra ansvarsfördelningen gällande livsmedelskontroller.
2. Syftet med skatten är att uppnå EU:s förbrukningsmål för plastbärkassar och därigenom minska nedskräpning och spridning av mikroplaster. Naturvårdsverket har konstaterat en tydlig effekt i minskad försäljning av plastpåsar och en kraftigt ökad försäljning av papperskassar.

Miljöpartiet

1. Nej, vi tycker att självstyret är bra.
2. Det är bättre att låta skatten vara kvar ett tag till för att effekterna ska kunna studeras bättre. Helt avgörande i den här frågan är att vi slutar att elda plast och styr mot materialåtervinning framför energiåtervinning, och mer långlivade och fossilfria produkter. Även om butikernas plastbärkassar innan skatten infördes fick ett andra liv som avfallspåse i hemmet så hamnade sedan denna avfallspåse i den brännbara avfallsfraktionen, och bidrog därmed till ökade utsläpp.
3. Den illegala handeln skapar en rad problem för samhället och måste bekämpas. Staten går miste om skatteintäkter, kriminella aktörer tjänar på handeln och konkurrensen mellan legala och illegala handlare blir osund.

Centerpartiet

1. Det är självklart viktigt att livsmedelstillsynen fungerar över hela landet och säkerställer att konsumenterna får säkra livsmedel. Vi är positiva till stärkt livsmedelskontroll genom ökad kommunal samverkan. Däremot vill vi inte förändra det kommunala självstyret.
2. Vi ser positivt på miljöskatter som styr bort från användning av fossila råvaror. Nu är det snart två år sedan skatten på plastbärkassar infördes och vi vill att den ska utvärderas utifrån sin miljöstyrande effekt. Vi vill också differentiera skatten på plaster från fossila insatsvaror kontra biobaserade eller återvunna i de fall det kan sänka plastpåsarernas klimatavtryck sett över hela livscykeln. En skatt på återvunnet material missgynnar omställningen till en mer cirkulär ekonomi.

3. Att det krävs tillstånd för att sälja tobak är ett av många sätt att minska tobaksrökningen. Ansökan kan och bör underlättas samtidigt som det bör bli straffbart för privatpersoner att överlåta eller sälja tobaks- och nikotinprodukter till personer under 18 år. Tullverket gör också ett viktigt arbete för att minska smuglingen av illegala cigaretter och vi är öppna för att ge fler befogenheter och mer resurser till myndigheten.

Liberalerna

1. Tillsynen av djurhållning och livsmedel måste förbättras. Det kräver ökade statliga utbildningsinsatser och förbättrad juridisk rådgivning, men vi har inga förslag om att förändra det kommunala självstyret eller förstatliga tillsynen. Däremot vill vi se en ökad kommunal samverkan, särskilt för mindre kommuner, för att få en slagkraftigare tillsyn.

2. Den skatt på plastpåsar som regeringen har infört är ett misslyckande. Liberalerna har argumenterat för en skatt på jungfrulig plast från fossil olja. Den klimatstyrande effekten har inte den skatt som har införts i Sverige. Efter skattens införande har försäljningen av soppåsar i plast på rulle – som inte beskattas – till och med ökat kraftigt. Liberalerna föreslår därför att plastpåseskatten avskaffas.

3. Liberalerna har röstat för spårbarhet av tobaksprodukter för att minska smuggling och illegal försäljning som annars kan nå minderåriga och samtidigt finansierar grov organiserad brottslighet.

Kristdemokraterna

1. KD har inget förslag på att ändra det kommunala självstyret. Däremot vill vi att myndighetsutövningen måste bli

mycket mer rättssäker och som yttersta konsekvens vill vi återinföra tjänstemannaansvaret. I grunden är det dock en ledarskapsfråga att tillsynen innehåller information och upplysning likaväl som bestraffande.

2. KD försöker se de verkliga problem som finns i samhället, inte minst när det gäller miljö och nedskräpning. Skatter ska uppnå mål om effektivitet samt även mål om nedskräpning. Regeringen hade fel i sina beräkningar och överskattade hur mycket intäkter skatten skulle generera. Plastpåsar är inte något stort miljöproblem, åtminstone inte relaterat till nedskräpning i Sverige vilket var argument som lyftes när den infördes. Skatten är dessutom orättvis då den även drabbar påsar av ickefossilt material. Skatten bör därmed tas bort.

3. Illegal försäljning av tobak är liksom många andra brott lågprioriterat eftersom polisens resurser äts upp av grövre kriminalitet. Samtidigt finns problem att vi inte vet exakt hur mycket pengar som laglydiga företag förlorar på illegal konkurrens och annan brottslig verksamhet. Sedan behöver Tullverket stärka sin kontroll över gränserna och kommunerna stärka tillsynen av den här verksamheten.

Moderaterna

1. I dagsläget genomförs det sammantaget för få kontroller, och det leder till att många livsmedelsföretag upplever att de inte får de kontroller som de betalar för. Vi menar att kostnaden för kontrollen inte ska överstiga den faktiska kostnaden. Vi tror inte att det i sig behöver betyda ett avsteg från det kommunala självstyret, utan att det snarare ska ses om en hjälp i arbetet.

2. Plastpåseskatten har varken inneburit miljönytta eller betydande skatteintäkter och vi vill avskaffa den. I stället har den lett till ökad förbrukning av fossila plastpåsar på rulle, som är sämre för miljön. Skatteintäkterna har uteblivit och svenska företag som tillverkar miljövänliga

alternativ har fått lägga ner sin verksamhet. Vi vill på sikt utöka producentansvaret för att skapa incitament för hållbar plasthantering.

3. Moderaterna är för den reglering som finns, alla som vill handla med tobak ska ha ett tillstånd. Det handlar i grunden om att den som ska bedriva verksamheten måste visa att han eller hon är lämplig. Vi anser att det är hög tid att analysera och utvärdera resultaten av den nya regleringen. Uppskattningen är att cirka var tionde cigarett som röks kommer från illegal tobakshandel. Moderaterna vill därför stärka arbetet hos polis och tullen.

Sverigedemokraterna

1. Likvärdighet är viktigt och vi vill utreda om livsmedelstillsynen hellre skulle ligga på statlig nivå. I en sådan utredning blir både fördelar och nackdelar tydligare. Lika viktigt är att all tillsyn bedrivs med förståelse för den näring som kontrolleras. Sådan kompetens bör krävas av all tillsynspersonal.

2. Vi vill avskaffa plastpåseskatten. Miljöeffekten är tveksam, plastpåsar som säljs i Sverige bidrar i liten grad till nedskräpning och intäkterna blev mindre än vad regeringen påstått. Plastpåseskatten har i stället uttraderat svensk miljöanpassad plastbärkasse. Dessutom har användningen av avfallspåsar i plast, som oftare är importerade och tillverkade av fossil plast, ökat drastiskt. Plastpåseskatten har alltså haft en lång rad negativa effekter.

3. För att stoppa illegal försäljning generellt behövs krafttag mot hälerinätverken. Verksamheter som medvetet befattar sig med stöldgods och möjligheterna att frakta stöldgods över gränserna måste kraftigt begränsas genom att Tullverket ges i uppdrag att ytterligare intensifiera sitt arbete mot organiserad kriminalitet. Vidare vill vi sänka tobaksskatten vilket kommer att göra att incitamenten för illegal tobak minskar.

»»» BROTT I BUTIK:

Viktigaste frågan engagerar partierna

Handelns kanske viktigaste fråga, den om brott i och mot butikerna, har de politiska partierna fått svara på separat. I de flesta fall är det partiernas rättspolitiska talespersoner som svarat. Dessa har Livsmedelshandlarna träffat vid ett flertal tillfällen.

Frågan som Livsviktigt har ställt lyder:

Brott riktade mot butik är det största hotet mot handlarna i den dagliga verksamheten. Vilka är partiets viktigaste förslag för att stävja utvecklingen när det gäller brott som stöld, hot, motvärnsrån och trakasserier i butik?

Vänsterpartiet

Det behövs fler poliser i hela Sverige, synliga och närvarande poliser minskar risken för brott i butik. Vi har föreslagit att polisens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetsmetoder, till exempel bilpatrullering ska utvärderas. Fotpatrullering är en ovanlig arbetsmetod för polisen, vilket vi beklagar. Vi anser att polisen generellt behöver vara mer närvarande i exempelvis butikscentrum och på andra platser där risken för brott är stor.

Socialdemokraterna

Vi vill ha 10 000 fler polisanställda till 2024 och är på god väg att uppnå det målet. Redan nu har vi fler poliser än någonsin. Den relativt nya möjligheten att neka en person tillträde till butiken är en viktig reform för att förhindra upprepad brottslighet. Vi vill ytterligare höja straffen för de här brotten.

Miljöpartiet

Vi behöver fler poliser som både kan förhindra och förebygga brotten och i betydligt högre grad utreda de brott som sker. Miljöpartiet vill se en förstärkning av polisen med 500 miljoner kronor årligen. Vi vill även se en specifik satsning på de områdespoliser som just jobbar med att samverka med och stötta aktörer som handlare.

Vi vill även att kommunerna ges ett tydligare lagstiftat brottsförebyggande ansvar, så att det säkerställs att de driver förebyggande åtgärder i samverkan med bland andra polisen. Miljöpartiet vill också se en effektivare och mer proportionerlig lagföring av dem som begår brott, bland annat genom att begränsa mängdrabatten vid upprepad brottslighet.

Centerpartiet

Polisen ska vara närvarande, tillgänglig och synlig i lokalsamhällen, inte minst i särskilt brottsutsatta områden. Samarbetet mellan socialtjänst, skola och polis måste byggas starkare, så att ungdomar och barn på glid fångas upp tidigare. Centern vill även genomföra en översyn av lagregleringar kopplade till trakasserier på privat mark. Ofta är det svårt för polisen att utreda denna typ av brottslighet och för markägaren att freda sig. Så kallad bevistalan bör möjliggöras i fler fall. Den är aktuell i de fall som en brottsmisstänkt är under 15 år och därmed inte straffmyndig.

Liberalerna

Skärpta straff och effektivare förebyggande arbete. Straffen för rån och olaga hot måste höjas, samtidigt som socialtjänsten får nya befogenheter att ingripa tidigt mot unga i riskzonen. Vissa den nya lagen om tillträdesförbud så att brott och trakasserier oftare leder till tillträdesförbud. Kraftfullt utbyggd polis till drygt 30 000 jämfört med dagens 21 000.

Kristdemokraterna

Vi vill kriminalisera försök till ringa stöld, avskaffa dagens form av mängdrabatt så förövare kan få ordentliga straff och införa vistelseförbud så att återfallsförbrytare inom ett visst geografiskt område inte kan återkomma till samma butik och begå brott. Vi vill också se en systematisk kartläggning av hur alla företag drabbas av brott, vilket inte finns i dag. En sådan skulle innebära en högre prioritering av brotten.

Moderaterna

Vi vill kraftigt förstärka poliskåren och närma oss EU-snittet för antalet poliser per 100 000 invånare, det skulle innebära 32 000 poliser till 2028. Knappt en tredjedel som ansöker om tillträdesförbud får det beviljat, det visar att den nya lagen om tillträdesförbud inte har fått önskad effekt. Vi vill ändra lagen för att det ska bli lättare för butiksägare att få ett tillträdesförbud beviljat. Vidare gör dagens mängdrabattssystem att konsekvenserna för förövaren ofta blir försumbara, vi vill ersätta systemet med en modell där de tre grävsta brotten räknas fullt ut. Detta tror vi skulle få en betydande effekt för att få bort serieförbrytare som angriper personal eller stjälar från butikerna.

Sverigedemokraterna

Förändrat och förbättrat tillträdesförbud till butik med lägre ställda krav på när tillträdesförbud kan utdömas. Förändrad syn på mängd/vardagsbrott genom förändrad mängdrabatt så att fler brott utreds och leder till fällande dom. Fler poliser för att stärka utredningsresurserna så att mängdbrott kan utredas i högre utsträckning.

Ölandshandlare tror på rekord när turisterna återvänder till ön

TEXT OCH FOTO: SUSAN BERZELIUS

Ica-handlare Anders Eklöf, Ica Kvantum i Färjestaden på Öland, hoppas och tror på en riktigt bra sommar för butiken.

– Efter två rekordår tror vi på rekordmånader när turisterna återvänder, säger Anders Eklöf.

Pandemiåren har inneburit rekordförsäljning för Ölands största dagligvarubutik. När sommargästerna stannade kvar i sina fritidshus längre på hösten respektive flyttade ut tidigare på våren blev trycket stort på alla butiker på den populära semesterön.

– Vi hade förvisso färre kunder, eftersom många handlade åt varandra, säger Anders Eklöf.

– Men snittköpen blev desto högre. Nu tror vi på ökande kundflöden i sommar.

Att spå hur sommaren 2022 ska bli är svårt för handlaren som haft butiken vid brofästet i fem år. Men han är optimistisk.

– Vi tror på att det jag kallar säsongsförlängning kommer att hålla i sig.

Ica Kvantum, Färjestaden

Handlare: Anders Eklöf.

Omsättning: 250 miljoner kronor netto.

Totalyta: 2 000 kvadratmeter.

Antal medarbetare: 50 under lågsäsong och 120–130 på sommaren.

Antal kassor: 5 traditionella och 3 utcheckning.

Öppettider: 7–22 alla dagar.

◀ **ANDERS EKLÖF**, handlare i Färjestaden, ser fram emot en sommar med mycket turister, bra väder och ökad omsättning.

Samtidigt kommer säkert de utländska turisterna att hitta tillbaka till oss. Därför laddar vi för en riktigt bra sommarförsäljning.

För att förbereda sig och de 70-talet extraanställda inför anstormningen har organisationen trimmats och bemanningen ökat med närmare åtta procent i år jämfört med tidigare somrar. Minutiös planering är A och O för butiken. Arbetsdygnet täns exempelvis under de mest intensiva veckorna ut för att klara varupåfyllningen.

Skolungdomar och andra extraanställda har hoppat in redan under sport- och påskloven för att lära sig rutiner och bli varma i kläderna inför sommaren.

– Men sen påverkar förstås vädret försäljningen. SMHI:s prognoser styr åtminstone delvis bemanning och varubeställningar, säger Anders Eklöf med ett leende

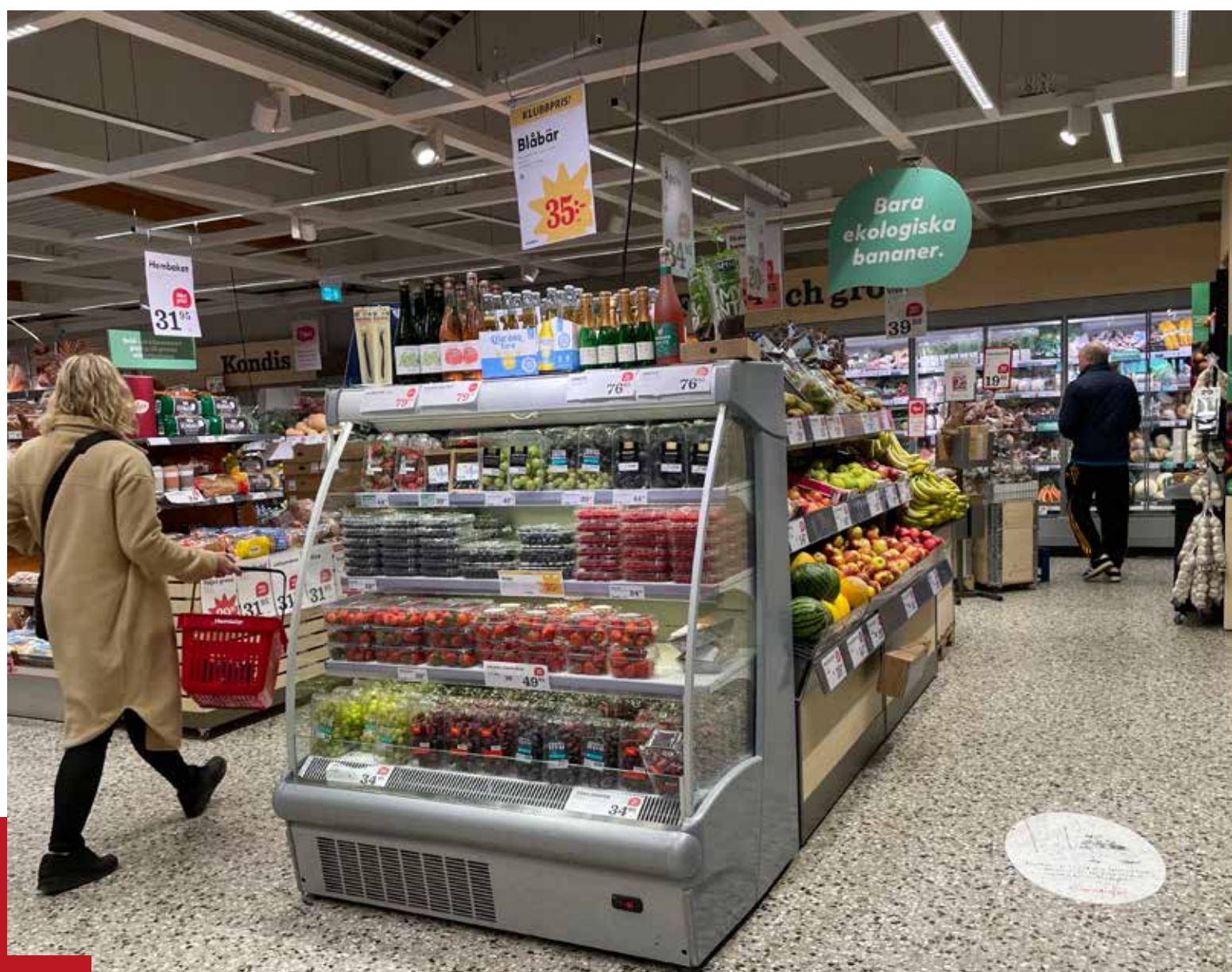
– Vi kommer att sälja mycket oavsett väder men det blir förstås lite andra varor som efterfrågas och andra tider på dagen för inköpen om solen skiner! ■

ÅRETS HEMKÖPSBUTIK

Satsade på personalen och storinvesterade

TEXT OCH FOTO: SUSAN BERZELIUS

Precis när pandemin bröt ut sattes spaden i jorden för att bygga om Hemköp i Kisa. – Osäkerheten var stor, men med facit i hand var det helt rätt beslut, säger handlarparet Johanna Andersson och Leif Johansson vars butik nyligen utsågs till Årets Hemköp

”Tajmingen
var inte den bästa
men med facit
i hand är vi
jättenöjda att vi
körde på.”

Kisa är huvudort i den östgötska kommunen Kinda, på gränsen till Småland. Här finns förutom Hemköpsbutiken, en Coop och en Ica Supermarket mitt i centrum.

Sedan elva år är det samboparet Johanna Andersson och Leif Johansson som driver butiken som de jobbat i sedan 2003. Precis när pandemin bröt ut vid påsken 2020 satte handlarparet spaden i jorden för en helrenovering av butiken.

– Tajmingen var väl inte den bästa men med facit i hand är vi jättenöjda att vi körde på, säger Leif Johansson och konstaterar att de investerat runt tio miljoner kronor i butiken.

– Vi köpte loss fastigheten redan 2019 och har även investerat i förbättringar av bland annat tak och fasader.

Butiken fick efter ut- och ombyggnaden 150 kvadratmeter extra säljyta, bättre personalutrymmen, ett nytt pantrum och nya kylar och frysar.

Under pandemin tappade butiken lite omsättning men tack vare bland annat insatser med plock av varor åt riskgrupperna klarade man sig ändå hyfsat.

– Vi hade som många andra butiker färre kunder men högre snittköp och lyckades trots det lilla tappet behålla all personal, säger Johanna Andersson.

Omgörningen av butiken inkluderade även en översyn och breddning av sortimentet (+800 artiklar) och hyllor som medgav större överskådlighet.

– Det är främst färskvarorna som fått ökade utrymmen.

När Leif Johansson och Johanna Andersson tog över butiken omsatte den 36 miljoner kronor, nu har försäljningen passerat 50 miljoner kronor och är numera största butik i Kisa.

Kinda kommun har under de 20 senaste åren haft en svag uppgång i antalet invånare, vilket är en vändning efter några år med minskande befolkning i glesbygdskommunen.

Fördelen med att som handlare driva en Hemköpsbutik, tycker Leif och Johanna framför allt handlar om möjligheten att kombinera de centralt framtagna idéerna med en lokal förankring.

– Vi har lyssnat mycket på kundernas önskemål, säger Leif Johansson.

▲ LEIF JOHANSSON OCH JOHANNA ANDERSSON har drivit butiken i Kisa i elva år. Nu har den utsetts till Årets butik inom Hemköpskedjan.

I vintras utsågs Hemköp i Kisa till Årets butik inom kedjan. Motivering: en var framför allt att butiken satsat på medarbetarna och dessutom höjt sitt redan höga NKI, nöjdhetsindex, med sju enheter till 84. ”Butiken har vågat investera mitt i en pandemi och de har skapat en Hemköpsbutik som bygger stolthet för kedjan.”

– Vi försöker ständigt att utveckla butiken. Nu får vi både högre snittköp och nya kunder, säger Johanna Andersson stolt. ■

Hemköp, Kisa

Handlare: Johanna Andersson och Leif Johansson.

Omsättning: 50 miljoner kronor netto.

Totalyta: 1000 kvadratmeter varav 600 kvadratmeter säljyta.

Antal medarbetare: 30 varav 15 fast anställda.

Antal kassor: 3 traditionella.

Öppettider: 7–21 mån-fre, 9–21 lör-sön.

"Det finns en tydlig koppling till kriminell verksamhet"

TEXT: MARTIN ROSENGREN | FOTO: SRS

De handlare som accepterar direktbyten av lastbärare med externa leverantörer inser förhoppningsvis inte att de riskerar att bidra till kriminell verksamhet.

– Alla som vill bedriva korrekt handel måste ta ansvar, säger Victoria Lindh, asset manager på Svenska Retursystem, SRS.

SRS har identifierat en betydande illegal handel med lastbärare, plastpallar och -lådor, som ingår i retursystemet.

– Vi ser att det finns aktörer som byter pallar och lådor direkt vid leveransen till butiken i egna slutna system. Detta är inte tillåtet enligt SRS regelverk och det finns stor risk för att butiken på så sätt bidrar till kriminell verksamhet, snedvriden konkurrens och ökad risk för bristande livsmedelshygien, säger Victoria Lindh.

– Vi har bland annat identifierat en odlare i Östergötland som köpt stulna lådor via mindre nogräknade grossister, som inte är med i retursystemet, och levererat till olika Ica-butiker genom den här typen av slutna system, fortsätter hon.

Butiker som accepterar direktbyten av lastbärare inser troligen inte att de stöttar en illegal verksamhet och handel med stulna lastbärare.

Svenska Retursystem

Startår: 1997.

Omsättning: 723 miljoner kronor.

Antal kunder: Cirka 1 500.

Ägare: Till lika delar av Dagligvaruleverantörers Förbund (DLF) och Svensk Dagligvaruhandel (SvDH).

◀ **GEMENSAMT ANSVAR.** "Alla som vill bedriva korrekt handel måste ta ansvar för att stoppa handel med stulna lastbärare", säger Victoria Lindh, asset manager på Svenska Retursystem.

– Systemet har funnits i snart 25 år men vi ser tyvärr ändå en okunskap om hur en korrekt hantering ska gå till, säger Victoria Lindh.

Alla SRS-lastbärare ska returneras till respektive huvudgrossist för att garantera hygien, korrekta pantsaldon och användaravgifter till respektive producent.

– Stulna lådor innebär inte bara en ekonomisk förlust för kunden som drabbas, det äventyrar även livsmedelshygien. Det här är ett gemensamt ansvar för alla som vill bedriva en korrekt handel, säger Victoria Lindh.

Retursystemet belastas även av buffring av lastbärare som sker när man använder lådorna till exponeringsdisplayer och blindbottnar i butikerna, även om den delen av problemet ju inte har några kopplingar till den

▲ **STOPPA SKUMRASKET.** Acceptera aldrig direktbyte av SRS-lastbärare, alla pallar och lådor ska returneras till respektive huvudgrossist för att garantera hygien, korrekta pantsaldon och användaravgifter till respektive producent.

kriminella världen. Vid akuta bristlägen har SRS tvingats ringa runt till butikerna med en vädjan om att skicka tillbaka lastbärarna. – Man tänker kanske att mina 30–100 lådor inte gör någon skillnad i det stora hela. Men vi måste göra stora inköp för att täcka upp för buffringen vilket måste tas hem via producentavgiften som ju även belastar handlaren i förlängningen. Därför hänvisar vi till displayföretagens butikslösningar, en minskad buffring ger bättre ekonomi, säkrare leveranser och minskad miljöpåverkan, avslutar Victoria Lindh. ■

Visselblåsarfunktion

Svenska Retursystem har just nu stort fokus på att stoppa illegal handel med pallar och lådor och tar tacksamt emot tips och anmälningar som kan hjälpa dem i arbetet. SRS har vidtagit åtgärder för att visselblåsaren ska kunna rapportera in missförhållanden tryggt, säkert och anonymt via en visselblåsarfunktion i samarbete med en fristående part, företaget Interaktiv Säkerhet.

Visselblåsare kan rapportera via anonymt formulär på Svenska Retursystems hemsida eller ringa till Interaktiv Säkerhet, telefon: 0770-455 671.

Nyval till styrelsen

TEXT: MARTIN ROSENGREN/SUSAN BERZELIUS | FOTO: MARTIN ROSENGREN

Livsmedelshandlarnas stämma klubbade två nyval till styrelsen, Mårten Tenne är ny ordförande, Magnus Körle är ny ledamot. – Jag känner starkt engagemang för frågorna, säger Mårten Tenne.

Mårten Tenne, ny ordförande.

Mårten Tenne är handlare i tredje generation, han har drivit butiken i Nyköping sedan 2003 och konverterat den från Ica Kvantum till Ica Maxi.

Mårten Tenne har suttit i styrelsen i fem år, han efterträder P-O Ohlsson som ordförande. – Våra frågor är väldigt viktiga, därför väljer jag att gå ännu djupare med mitt engagemang, jag går in med full kraft, säger Mårten Tenne. Allt som skapar bättre medlemsnytta är en drivkraft enligt Mårten Tenne. – Vi ska jobba vidare med trygghetsfrågorna och skapa ännu bättre rådgivning för butikerna.

Mårten Tenne ser att samarbeten med övriga organisationer är en viktig nyckel för att komma framåt. – Tillsammans med Svensk Handel, Svensk Dagligvaruhandel, Ica och Hemköp, blir vi en kraft som kan förändra samhället. Det är intressant att få vara en del av det här, det blir spännande, avslutar Mårten Tenne.

Magnus Körle tog över en Ica Nära-butik i västra Göteborg för tolv år sedan. Det var hans fjärde butik. Nu är han nyvald ledamot i Livsmedelshandlarnas styrelse och ser fram emot

att jobba med den politiska dimensionen i branschfrågor.

Efter 35 år som handlare i fyra olika butiker beskriver Magnus Körle sin känsla: "Det känns som jag haft en och samma butik".

– Åren och butikerna går nästan i varandra, säger han.

Magnus Körle tog över sin första Ica-butik som 23-åring. Nu, 35 år senare, är han inne på sin fjärde, Ica Nära Nya Varvet i västra Göteborg. – Jag har alltid velat ha en stor Ica Nära-butik och denna har gått från 15 miljoner i omsättning till 70 miljoner kronor netto nu. Nya Varvet är en inspirerande plats och vi har till och med flyttat till området.

Vilka frågor vill du jobba med inom Livsmedelshandlarna?

– Jag tackade ja till uppdraget därför att det lockade mig att jobba lite mer med den politiska dimensionen av branschfrågorna utan att därför bli politiskt engagerad. Säkerhetsfrågorna och frågor rörande avfall är två bra exempel på hur vi kan jobba för förbättringar för vår bransch. – Men jag är beredd att hugga i med vilka frågor som helst där jag kan bidra med kunskap och engagemang. ■

Magnus Körle, ny styrelseledamot.

FÖRMÅNEN SÄNKTE
KOSTNADERNA

"Supernöjd med nya avtalet!"

Ica Nära Sättra, Stockholm

Handlare: Andreas Bylger.
Omsättning: 49 miljoner kronor netto.
Totalyta: 900 kvadratmeter varav
600 kvadratmeter säljyta.
Antal medarbetare: 18.
Antal kassar: 3.
Öppettider: 7-22 alla dagar.

Trött på överfulla avfallskärl, stigande kostnader för avfallshanteringen och oron för hur osorterade sopor påverkar miljön? Som medlem i Livsmedelshandlarna fick Ica Nära Sättra hjälp av Svensk avfallsrådgivning och sänkte sina sopkostnader med upp emot 40 000 kronor om året.

◀ **ANDREAS BYLGER**, handlare i södra Stockholm, är mycket nöjd med resultatet av den genomgång av butikens avfallshantering som han fick hjälp med.

Livsmedelshandlarna erbjuder sedan flera år tillbaka, via ett avtal med specialistkonsultföretaget Svensk avfallsrådgivning, en kostnadsfri genomgång av medlemsbutikernas avtal och ekonomi kring sophantering. Många butiker har vittnat om lägre kostnader efter att ha utnyttjat medlemsförmånen.

– Jag är supernöjd med den genomgång av våra avtal, hämtningsrutiner och kostnader som Svensk avfallsrådgivning gjorde, säger Andreas Bylger, handlare på Ica Nära Sättra i södra Stockholm.

– Tidigare blandade vi alla möjliga sopor i säckar och banankartonger men miljösamvetet sa oss att vi borde kunna göra något bättre.

Butiken fick en total genomgång av sina avtal och föreslogs en lösning där sex kärler i veckan med organiskt avfall hämtas vid två tillfällen. Andreas Bylger beskriver den genomgång som konsultföretaget gjorde som ”enkel och oproblematisk” och några veckor senare var nya avtal på plats.

– Vi startade i höstas och har inte fått tillräckligt många fakturor för att jag ska vara helt säker på kostnadsbesparingen men någonstans mellan 20 000 och 40 000 kronor per år räknar jag med att spara.

Peter Johansson, vd för Svensk avfallsrådgivning, konstaterar att butikerna inte alltid är eller kan vara uppdaterade på vad som gäller.

– Och det är ju inget konstigt med det. Butikerna är duktiga på att sälja livsmedel och kan inte förutsättas kunna allt runt omkring. Vi har jobbat med Livsmedelshandlarna i nio år och organisationen erbjuder våra tjänster som en medlemsförmån.

Konsultföretaget har tillsammans med Livsmedelshandlarna byggt en digital plattform som grund för att upphandla ”moderna, flexibla och kostnadseffektiva tjänster” för att underlätta och hjälpa butikerna med översynen och upphandlingen. ■

Branschen hoppas på klargörande när staten ser över avfallsfrågan

Ska det kommunala ansvaret för vissa enskilda avfallsströmmar förändras? Den frågan har regeringen gett Naturvårdsverket i uppdrag att analysera. Dagligvarubranschen har sin uppfattning klar – butikerna ska även fortsättningsvis få hantera avfallet själva.

TEXT: SUSAN BERZELIUS | **FOTO:** SVENSK DAGLIGVARUHANDEL

Debatten om det kommunala avfallsmonopolet har pågått i många år och näringslivet har länge ansett att företag själva ska få hantera och ta hand om sitt eget avfall, såväl det så kallade verksamhetsavfallet som restavfall eller matavfall.

För ett år sedan presenterades utredningen ”Äga avfall” där utredaren föreslog en lagändring så att verksamheter, inklusive livsmedelsbutiker, själva ska få välja om de vill ansvara för sitt avfall.

När Naturvårdsverket i höstas presenterade en vägledning för hur man tolkat nuvarande lagstiftning hävdade myndigheten att avfall från butiker skulle ingå i det kommunala monopolet.

Näringslivet har oroat sig för att vägledningen skulle medföra en utökning av det kommunala avfallsmonopolet och har begärt ett klargörande.

– Den så kallade frivalsutredningen ligger nu på paus, säger Martin Andersson, näringspolitiskt ansvarig på Svensk Dagligvaruhandel.

– Naturvårdsverket ska se över möjligheten att undanta vissa avfallsströmmar från det kommunala monopolet. Vår förhoppning är att man tydliggör att dagligvarubutikerna själva får hantera och upphandla hanteringen av avfallet.

Svensk Dagligvaruhandel anser att butikerna redan i dag hanterar sitt avfall på ”ett effektivt sätt och med ett cirkulärt ansvarstagande”.

Naturvårdsverket har till den 1 september på sig att lämna sitt förslag till regeringen. ■

◀ **MARTIN ANDERSSON**, näringspolitiskt ansvarig på Svensk Dagligvaruhandel, hoppas att livsmedelsbutikerna fortsättningsvis ska få hantera sitt eget avfall.

»»» SOPORNA BLIR BIOGAS

"Vi behöver mer matavfall"

När dagligvarubutikerna, av olika anledningar, inte längre kan sälja sina livsmedelsvaror kan de förvandlas till energi som driver allt från tunga långtgående lastbilar till stadsbussar, mindre lastbilar och personbilar.

– Vi vill ha mer matavfall, understryker Johan Larsson, Scandinavian Biogas, med tydlig adress till butikerna.

TEXT OCH FOTO: SUSAN BERZELIUS

TONVIS MED MATAV FALL blir till biogas på anläggningen i Södertörn. Johan Larsson är ansvarig för råvaruförsörjningen.

Det är en solig, men blåsig majdag på Scandinavian Biogas anläggning i Södertörn söder om Stockholm. En ständig ström av bilar fullastade med matavfall från invånarna i Storstockholm och hundratals butiker backar in och tömmer sin last av matrester som när de processats i anläggningen blir till värdefull biogas.

Scandinavian Biogas

Gasproduktion/år: 7,5 miljoner normal-kubikmeter motsvarande 7,5 miljoner liter diesel.

Antal medarbetare: 110 i bolaget, 70 i Sverige, 8–10/dag krävs för driften på Södertörn.

Uptagningsområde: Storstockholm men också andra delar av landet.

Anläggningen producerar årligen närmare åtta miljoner kubikmeter gas men mycket vill ha mer!

– Ja, läget i dag är att det finns mer matavfall därute som inte samlas in, det är lite synd, säger Johan Larsson som är ansvarig för just råvaruförsörjningen.

– Självklart ska allt göras för att minska matsvinnet och ta tillvara det som går. Men när inget annat återstår är det viktigt att livsmedel hamnar där de i slutändan kan göra miljönytta och förvandlas till energi. Att inte ta hand om "strömmarna" av matrester är inte bra.

Förenklat kan processen beskrivas så här: När det organiska avfallet kommer till anläggningen i Gladö industriområde görs en gröt av det innan det transporteras in i rötkamrar där mikrober och värme gör sitt jobb och förvandlar avfallet till gas. Restprodukter blir dessutom "hållbart

Så "förbättrar" du avfallet

Det allra bästa är om avfallet kommer fritt från förpackningsmaterial, men man kan hantera de flesta typer av förpackningar förutom hårdplast, glas och metall.

producerad gödsel med balanserat näringsinnehåll och bra mulleffekt" som säljs till lantbruket.

MEN AVFALLET ÄR BLANDAT MED ALLT MÖJLIGT SKRÄP – HUR RENAS DET?

– Mekaniskt genom galler och filter som separerar bort plast och annat oorganiskt avfall och en magnet tar hand om eventuell metall, säger Johan Larsson.

– Vi klarar att ta hand om matavfall i förpackningar men inte när det blir flera lager med runt råvaran. Det är därför okej att butikerna kastar till exempel yoghurt i sin egen förpackning med inte med en extra massa kartong, plast eller frigolit.

Scandinavian Biogas står just nu inför en av sina största satsningar någonsin. Anläggningen i Södertörn kommer i slutet av nästa år att vara landets största för biogasproduktion när man kompletterar med tillverkning av flytande biogas. Det kommer att öka behandlingskapaciteten med närmare 50 procent.

– Efterfrågan på biogas ökar hela tiden. Utmaningen för oss är, som sagt, att få tillräckligt med råvara för att möta behovet, säger Johan Larsson. ■

"Gärnings- männen kommer tillbaka och flinar"

NYHETER | 15

"KVITTOT ÄR TÖMT". Joakim Larsson, till vänster i bild, besöktes nyligen av Andreas Carlson rättspolitisk talesperson, KD, samt Lady France Mulumba, riksdagskandidat och gruppleddare, KD i Alingsås. "Det är ganska många politiker som lyssnar men mitt budskap är att om vi inte får gehör så sinar kraften och orken att fortsätta", säger Joakim Larsson.

PROJEKT ÖVERKLAGA

Joakim Larsson har polisanmält 130 brott sedan april 2021 men resultatet av ansträngningarna är nära nog noll.

– Rättssystemet sviker, vore det inte för projektet så skulle jag kanske sluta anmäla.

TEXT: MARTIN ROSENGREN

FOTO: JÖRGEN BJÖRME

Joakim Larsson startade arbetet med att prioritera polisanmälningar innan butiken, Ica Nära Åkanten, Alingsås, kom att ingå i Livsmedelshandlarnas Projekt överklaga.

Det har endast blivit fyra-fem domar sedan butiken började anmäla för fulla muggar.

– I samtliga dessa fall handlar det om personer belastade med väldigt många brott och utredningar, vid sidan av dessa fall har det inte hänt någonting, inga rättsprocesser, inga förhör och inga återkopplingar.

Alla anmälningar med låga varuvärden verkar hamna i en särskilt bortglömd korg, enligt Joakim Larsson.

Inom ramen för Projekt överklaga har Joakim Larsson skapat 19 anmälningar som är kvalitetssäkrade av juristen Marie Wallin.

– Man hoppades ju att högre kvalitet på anmälningarna skulle ge effekt, men vi ser inte det ännu, vi har inte fått några besked, återkopplingen är extremt bristfällig, utredarnas engagemang är under all kritik, säger Joakim Larsson.

– Jag vill ha ett kvitto på att när vi gör allt vi kan, och med högsta kvalitet, så ger det resultat, men kvittot är fortfarande blankt. Gärningsmännen kommer tillbaka till butiken och hånflinar eftersom inget händer, fortsätter Joakim Larsson.

Även om Joakim Larssons känsla är ganska uppgiven hoppas han förstås på att det kommer någon form av kvitto och resultat längre fram.

– Vore det inte för projektet så skulle jag kanske inte orka jobba vidare med anmälningarna. Men vi måste visa på rättssystemets svek för att kunna förändra samhället. Alla pratar om fler poliser men det är uppenbart att det inte hjälper om man jobbar fel, avslutar Joakim Larsson. ■

[MEDLEMSINFORMATION]

Missa inte Almedalen

Livsmedelshandlarna arrangerar två seminarier i Almedalen som kan följas på plats eller via länk:

Skanna respektive arrangemangs QR-kod för program och info eller besök Almedalsveckans webb, almedalsveckan.info, sök på Livsmedelshandlarna.

livsmedels
HANDLARNAS

Brott mot dagligvaruhandeln
– en nordisk jämförelse
Måndag 4 juli, 13.00.

Hur får vi ner antalet brott i Sveriges livsmedelsbutiker?
Tisdag 5 juli, 09.00.

Foto: Region Gotland

Avsändare:

livsmedels
HANDLARNÄ
Regeringsgatan 60 · 103 29 Stockholm

Lena Engström
Ellens Grafisk form & Produktion
Trefasgatan 3
721 30 Västerås

A Posttidning
Ej retur

[MEDLEMSINFORMATION]

Sök pengar från Stickans fond!

Du som handlare eller butiksanställd har möjlighet att söka pengar ur Stickans fond. Möjligheten gäller inte bara handlare, utan även handlares barn, samt butiksanställda.

Livsmedelshandlarna är sedan 1936 förvaltare av stiftelsen Stickan som är en understödsfond till Solstickan.

Syftet med Stickan är att hjälpa gamla, sjuka och andra behövande som har anknytning till livsmedels-handeln i Sverige. Antingen som ägare eller före detta ägare, anställd eller före detta anställd samt minder-åriga barn och efterlevande till dessa.

För mer detaljerad information om vilka som kan söka pengar ur stiftelsen se Stickans stadgar, paragraf fyra, i rutan intill.

Om du är intresserad av att söka pengar ur Stickan gör du det genom att skriva och berätta vem du är, vilken koppling du har till livs-medelshandeln i Sverige, samt varför du söker pengar och hur mycket.

Glöm inte att ange ditt namn, din adress och gärna ett telefonnummer som vi kan nå dig på.

Ansökan skickar du sedan till: info@livsmedelshandlarna.se eller till Stiftelsen Stickan, c/o Livsmedelshandlarna, 103 29 Stockholm.

Alla inkomna brev behandlas konfidentiellt och beslut om utbetalningar tas i samband med något av Livsmedelshandlarnas ordinarie styrelsemöten.

Stickans stadgar, §4

Av de medel som stiftelsen erhåller från Stiftelsen Solstickan ska högst 85 % delas ut till de till Sveriges Livsmedels-handlareförbund anslutna länsförbundens understödsfonder eller solstickestiftelser.

Vad som återstår skall förvaltas av stiftelsen för att enligt i dessa stadgar närmare angivna grunder utdelas såsom understöd till behövande gamla och sjuka köpmän eller affärsbiträden, som äro eller varit verksamma inom speceri- och livsmedels-branschen ävensom till efterlevande make och minderåriga barn till köpman eller affärsbiträde inom nämnda bransch.

Dessa understöd må årligen högst uppgå till det belopp, som enligt § 1 tilldelas stiftelsen från Stiftelsen Solstickan jämta å kapitalet belöpande ränta.

Med köpman förstås härvid person, som är eller varit ägare till eller delägare i detaljaffär, även om densamma drivits i aktieföretagsform.